

PO/ TRAT

richard brautigan

richard brautigan
POTRAT

richard brautigan

**PO/
TRAT**

**historická
romance
1966**

Přeložil Jan Jařab

Argo, 2019

Copyright © 1970, 1971 by Richard Brautigan

Translation © Jan Jařab, 1992, 2004, 2019

Cover illustrations © Jiří Šalamoun, 2019

ISBN 978-80-257-2579-5 (váz.)

ISBN 978-80-257-2800-0 (e-kniha)

Franku

pojď dál –

přečti si román

leží na stole

v první místnosti.

Vrátím se

asi za dvě hodiny.

Richard

kniha první:

**HOLKY INDIÁNSKÝ,
CO DĚLÁTE
DNES VEČER?**

Knihovna

Tohle je nádherná knihovna, honosná a americká, umístěná do správné doby. Teď je půlnoc a knihovna tonoucí v hloubce je unášena jako snící dítě do temnoty těchto stránek. I když je „zavřeno“, nemusím domů, protože můj domov je tady, už po léta, a kromě toho tady musím pořád být. To už patří k mému zaměstnání. Nechci vypadat jako úředník, ale bojím se pouhého pomyšlení, co by se stalo, kdyby někdo přišel a já tu nebyl.

Už celé hodiny sedím za tímto stolem a zírám do potemnělých poliček s knihami. Těší mě jejich přítomnost, to, jak dělají čest dřevu, na němž spočívají.

Vím, že se dá brzy do deště.

Mraky si po celý den pohrávaly s modravou oblohou a stěhovaly na ni své těžké skříně, ale zatím ještě nic od deště nepřišlo.

V devět jsem knihovnu „zavřel“, ale u dveří je zvonek a každý, kdo přinese knihu, mě může přivolat od čehokoli, co právě dělám: od spánku, vaření, jídla nebo milování s Vidou, která tu bude každou chvíli.

Práce jí končí o půl dvanácté.

Zvonek pochází z města Fort Worth ve státě Texas. Muž, který nám ho přinesl, je už mrtev a nikdo nikdy nezjistil, jak se jmenoval. Přinesl nám ho a položil ho na stůl. Byl zřejmě v rozpacích a odešel, aniž se představil, už před mnoha lety. Ten zvonek není velký, ale zná důvěrně tu malou stříbřitou cestičku, která vede k našemu sluchu.

Často sem lidé přinášejí knihy pozdě večer nebo nad ránem a já tu musím být, abych je přijal. Je to moje práce.

V devět hodin ráno knihovnu „otevírám“ a v devět večer „zavírám“, ale jsem tu čtyřiaadvacet hodin denně a sedm dnů v týdnu, abych přijímal knihy.

Předevčírem přinesla jedna stará paní knihu ve tři hodiny ráno. Uslyšel jsem cinkání zvonku ve spánku, jako by se do mého ucha z velké dálky vlévala drobounká dálnice.

Vidu to také probudilo.

„Co je to?“ zeptala se.

„Zvonek,“ řekl jsem.

„Ne, to je knížka,“ řekla.

Řekl jsem jí, aby zůstala v posteli a spala dál, že se o to postarám. Vstal jsem a oblékl jsem se tak, jak se slušelo k uvítání nové knihy.

Mé oblečení není nijak nákladné, ale je přátelské a úhledné. Působím na lidi přívětivě. Cítí se lépe, když se na mne podívají.

Vida znovu usnula. S dlouhými černými vlasy, rozprostřenými po polštáři jako vějíř temných jezírek, vypadala hezky. Neodolal jsem a nadzvedl jsem příkrývku, abych se zahleděl do jejích štíhlých spících tvarů.

Nad tou neuvěřitelnou a podivuhodnou věcí, nad jejím nehnutě a dramaticky ležícím tělem, se nesla příjemná vůně jako ze zahrady.

Vyšel jsem z pokoje a rozsvítil světla v knihovně. Přestože byly tři hodiny ráno, vypadala docela vesele.

Stařenka čekala za těžkým sklem hlavního vchodu. Knihovna je velmi starobylá, a proto mají hlavní dveře v sobě cosi chrámového.

Ta paní vypadala velmi vzrušeně. Byla hodně stará, hádal bych jí asi osmdesát, a byla oblečena tak, jak bývají chudí lidé.

Ale co na tom... bohatý nebo chudý... pro každého je přijetí stejné a nikdy by ani nemohlo být jiné.

„Tak jsem to dopsala,“ řekla přes skleněnou stěnu ještě dříve, než jsem stačil odemknout dveře. I když její hlas částečně pohlcovalo sklo, slyšel jsem, že překypuje radostí a fantazií a že zní téměř mladivě.

„To jsem rád,“ řekl jsem přes dveře. Ještě stále jsem je nestačil úplně otevřít. Sdíleli jsme společné vzrušení přes skleněnou stěnu.

„Hotovo!“ řekla a vstoupila do knihovny v doprovodu osmdesátileté paní.

„Blahopřeji,“ řekl jsem. „Napsat knihu, to je přece báječná věc.“

„Celou cestu jsem šla pěšky,“ řekla. „Vyšla jsem o půlnoci a byla bych se k vám dostala dřív, jen kdybych nebyla tak stará.“

„Kde bydlíte?“ zeptal jsem se.

„V hotelu Kit Carson,“ řekla. „A napsala jsem knížku.“ Podala mi ji tak pyšně, jako by to byla ta nejcennější věc na světě. A taky že byla.

Byl to trhací blok, jaký najdete po celé Americe. Není místo, kde by ho neměli.

Titulní stranu zdobila velká samolepka a na ní bylo mou tlustou zelenou pastelkou napsáno:

PĚSTOVÁNÍ KYTEK PŘI SVĚTLE SVÍČKY
V HOTELOVÝCH POKOJÍCH
SEPSÁNO
VDOVOU PO PANU
CHARLESU FINU ADAMSOVI

„To je báječný titul,“ řekl jsem uznale. „Myslím, že takovou knihu v celé naší knihovně ještě nemáme. Je to první věc svého druhu.“

Na tváři měla široký úsměv, který zestárl asi před čtyřiceti lety, rozhodán zplodinami a úteký mládí.

„Psala jsem to pět let,“ řekla. „Bydlím v hotelu Kit Carson a ve svém pokoji jsem už vypěstovala spoustu kyttek. Můj pokoj nemá okna, tak to musím dělat se svíčkami. Ty jsou nejlepší.“

Pěstovala jsem kytky taky při lucerně a pod lupou, ale to jim zřejmě moc nesvědčí, zvláště tulipánům a konvalinkám.

Dokonce jsem ty kytky zkoušela pěstovat při světle baterky, ale to mě hrozně zklamalo. Na několik měsíčků jsem spotřebovala tři nebo čtyři a stejně to nestálo za moc.

Svíčky se na to hodí nejlíp. Kytky asi mají rády vůni hořícího vosku, rozumíte? Kytce stačí ukázat svíčku a hned začne růst.“

Prohlédl jsem si její knihu. To je jedna z věcí, ke kterým se tady dostanu. Jsem vlastně jediný, kdo se k tomu dostane. Kniha byla psána červenou, zelenou a modrou pastelkou. V rukopisech byly obrázky jejího pokoje, ve kterém rostly květiny.

Její pokoj byl maličký a plný květin. Rostly

v plechovkách, láhvích a džbáncích a všechny byly obklopeny hořícími svíčkami.

Vypadlo to tam jako v katedrále.

Na dalším obrázku byl bývalý ředitel hotelu a na dalším zase hotelový výtah. Výtah působil velmi skličujícím dojmem.

Ředitel hotelu na její kresbě vypadal jako velmi nešťastný a unavený člověk, jemuž by prospěla dovolená. Zdálo se, že se ohlíží přes rameno na něco, co se každou chvíli objeví v jeho zorném poli. Bylo to něco, co nechtěl vidět, ale už to bylo zřejmě na dosah ruky. Pod obrázkem bylo napsáno:

ŘEDITEL HOTELU KIT CARSON
JEŠTĚ NEŽ HO VYHODILI
ZA TO, ŽE PIL VE VÝTAHU
A KRADL PROSTĚRADLA

Kniha měla asi čtyřicet stránek. Vypadala docela zajímavě a pro naši knihovnu to byl vítaný přírůstek.

„Musíte být velmi unavená,“ řekl jsem. „Nechcete se posadit? Já bych vám udělal šálek kávy.“

„To by bylo výborné,“ řekla. „Víte, psala jsem tu knihu o kytkách pět let. Je v tom kus práce. Miluju kytky. Škoda, že můj pokoj nemá okna, ale dělala jsem s těmi svíčkami, co jsem mohla. Tulipány při nich rostou docela hezky.“

Když jsem se vrátil do pokoje, Vida tvrdě spala. Rozsvítil jsem, a to ji probudilo. Mžikala rozespálými očima a její tvář měla ten půvab jemného

mramoru, který krásné ženy mívají, když jsou náhle probuzeny a nejsou na to ještě docela připraveny.

„Co se děje?“ zeptala se. „Další kniha,“ odpověděla si sama.

„Ano,“ řekl jsem.

„O čem je?“ pokračovala automaticky jako něžný lidský gramofon.

„Je o pěstování květin v hotelových pokojích.“

Postavil jsem vodu na kávu a posadil jsem se vedle Vidy. Stočila se do klubíčka a položila hlavu do mého klína, který zcela zaplavily proudy jejích černých vlasů.

Uviděl jsem jedno její ňadro. Bylo fantastické!

„Poslyš, co to má být s tím pěstováním květin v hotelových pokojích?“ řekla. „To přece nemůže být všechno. O co vlastně jde?“

„Při světle svíčky,“ řekl jsem.

„A jej,“ řekla Vida. Její tvář jsem sice neviděl, ale bylo mi jasné, že se pousmála. Myslí si o knihovně své.

„Napsala to jedna stará paní,“ řekl jsem. „Má moc ráda květiny, ale ve svém pokoji nemá okna, a tak je pěstuje při světle svíčky.“

„Můjtnáčku,“ řekla Vida tónem, který používá vždycky, když mluví o knihovně. Připadá jí to tu strašidelné a moc se jí tu nelíbí.

Neodpověděl jsem jí. Voda na kávu se už vařila. Vzal jsem lžičku instantní kávy a dal jsem ji do šálku.

„Instantní káva?“ zasmála se Vida.

„Ano,“ odpověděl jsem. „Dělám ji pro tu paní, která sem právě přinesla knížku. Je hodně stará a musela

ujít kus cesty, aby se sem dostala. Myslím, že potřebuje šálek instantní kávy.“

„Nejspíš jo. A možná i kapku nitrátu navrch. Pro-miň, jenom tě škádlím. Potřebuješ pomoc? Vstanu.“

„Nevstávej, zlato,“ řekl jsem. „Zvládnou to sám. Snědli jsme už všechny ty sušenky, co jsi upekla?“

„Ne. Je tam v tom pytlíku.“ Ukázala na bílý papírový sáček na stole. „Pár čokoládových kousků by tam ještě mělo být.“

„Proč jsi je dávala do toho sáčku?“

„Nevím,“ odpověděla. „Proč se vůbec dává cukroví do sáčku? Prostě jsem ho tam dala.“

Vida si podpírala hlavu a sledovala mě. Byla neuvěřitelná: její tvář, její oči, její...

„Na tom něco bude,“ řekl jsem.

„Mám pravdu, vid’?“ řekla ospale.

„Jasně,“ přikývl jsem.

Vzal jsem šálek kávy a spolu s kondenzovaným mlékem, cukrem a talířkem jsem ho položil na malý dřevěný tácek.

Ten tácek je dárek od Vidy. Koupila ho v zásilkovém obchodě a dala mi ho jako překvapení. Mám překvapení rád.

„Tak zatím,“ řekl jsem jí. „Jen spi.“

„Tak jo,“ řekla a přetáhla si přikrývku přes hlavu. Sbohem, lásko má.

Donesl jsem kávu a sušenky staré paní. Seděla u stolu v polospánku s hlavou opřenou o loket. Měla zasněný výraz.

Bylo mi hrozně líto, že ji musím vyrušit. Vím,

jakou cenu může mít sen, ale bohužel... „Tak jsem tu,“ řekl jsem.

„Aha,“ řekla, dočista vytržena ze sna.

„Podává se káva,“ řekl jsem.

„Jé, to je opravdu milé,“ řekla. „To je přesně to, co potřebuji, abych se probudila. Jsem trošku unavená, že jsem musela jít takový kus. Možná, že jsem mohla počkat do zítřka a přijet autobusem, ale chtěla jsem tu knížku přinést hned, protože jsem ji o půlnoci dokončila a psala jsem ji pět let.

Pět let,“ opakovala, jako by to byl název země, v níž by ona sama byla prezidentkou, květiny rostoucí při světle svíčky by tvořily její vládu a já byl ministrem knihoven.

„Teď bychom mohli provést registraci,“ řekl jsem.

„To zní krásně,“ řekla. „Tohle jsou ale výborné sušenky. Ty jste pekl sám?“

Připadalo mi zvláštní, že se mě ptá na něco takového. Na to se mě ještě nikdo neptal. Zaskočilo mě to. Je to zvláštní, jak je snadné člověka zaskočit otázkou o sušenkách.

„Ne,“ řekl jsem. „Ty sušenky jsem nepekl já, ale jedna moje známá.“

„To se pozná, že to pekl někdo, kdo to opravdu umí. Ta čokoláda chutná báječně. Úplně čokoládově.“

„To jsem rád,“ řekl jsem.

Bylo načase knížku zaregistrovat. Všechny knihy, které dostáváme, se zapisují do Souhrnu přírůstků knihovny. Je to záznam o tom, jak přicházejí – den po dni, týden po týdnu, měsíc po měsíci, rok po roce. Všechny putují do Souhrnu.